

Lente 2016

PsittaScene

EXTRA BIJLAGE BENELUX

Van de redactie

Er is veel negatieve berichtgeving in de media tegenwoordig: althans zo lijkt het. Daarom, als we horen over verhalen die opbouwend zijn i.p.v. afbrekend, we die omarmen. Vooral verhalen over papegaaien. Als we bij de World Parrot Trust horen over mensen die hun privéland beschermen ten behoeve van wildlife, is dit aanleiding voor een feestje.

Als verzorgers de tijd nemen het gedrag van hun gezelschapsdieren te begrijpen, juichen we dat toe. Als vele vrijwilligers het werk van toegewijde medewerkers in het veld verlichten, moedigen we ze aan. En als mensen de vele projecten waar de WPT bij betrokken is, dan schreeuwen we dat van de daken.

Dat is het soort positivisme die we allemaal nodig hebben, niet een constant dieet van welgemeendheid en wrok. Te weten dat mensen uit alle hoeken en gaten van deze kleine, blauwe planeet *samen* werken voor een doel. Bij de Trust zien heel veel goede dingen. Een paar hiervan staan in dit nummer van PsittaScene.

Allereerst zien we heel veel goeds bij het ARA-project, met aantal vrijwilligers op de werkvloer die een verschil maken voor ara's in Costa Rica. We zien het in *Parrots of the Wild – A natural history of the world's most captivating birds* – het meesterwerk van Cathy Toft en Tim Wright om al het bekende papegaaienonderzoek bijeen te brengen en samen te vatten tot een leesbare uitgave. Dan zijn er lokale mensen, zoals de Duráns in Bolivia, die de blauwkeelara helpen beschermen door het land van de vogels te bewaken. Er is een plaats in Indonesië – de Maharani Zoo – die de taak op zich nam de zogenaamde “flessen kakatoes” te helpen herstellen. En tenslotte trainer Lisa Desatnik (een student van Dr. Susan Friedman), die het mysterie ontrafelde wat angstreacties veroorzaakt bij haar huiskamervogel... dat alles door goed observeren en geduld.

Dus aan allen die positivisme omarmen, we klappen voor jullie. Aan allen die dat doen voor het welzijn van papegaaien, bedankt. Het heeft onmetelijk geholpen.

Desi Milpacher – redacteur

Niet bezongen helden

Beschermingswerk laten vaak personen zien die een even belangrijke rol spelen als de onderzoekers zelf. Met slechts tot doel de natuur te beschermen, deze mensen hebben talrijke gevechten geleverd tegen de bedreigingen die soorten treffen.

Niet bezongen helden redden soorten:

De Durán familie en de blauwkeel ara's

Door José Antonio Diaz-Luque, López Ramirez, V.G.I.Rivero Guzmán, R.Ten, S & Velarde Jordán, A.M.
foto's en artikel © *Blue Throated Macaw Project*

Er zijn landeigenaren in Bolivia die kunnen worden beschouwd als helden en heldinnen. Met als enige doel de natuur te behouden en zelfs voordat de groepen beschermers aankwamen, deden deze mensen opmerkelijk werk voor het behoud van inheemse soorten.

Dit bleek bijzonder belangrijk in het Beni, een laaglandgebied in Bolivia, voor een project gesteund door de World Parrot Trust om de blauwkeel ara *Ara glaucogularis* te bestuderen en te beschermen. Het Beni habitat van de blauwkeel ara staat bekend om zijn rijke flora en fauna. Dit onderscheid heeft geleid tot exploitatie van de bronnen, onverschillig ten opzichte van de negatieve gevolgen voor het milieu.

In Bolivia zijn de soorten, zoals de blauwgele ara *Ara ararauna*, groenvleugel ara *Ara chloroptera* en de blauwkeel ara, trieste slachtoffers van handel door stropers. Het was in de jaren 70 en 80 dat de vraag naar wilde papegaaien en ara's om de internationale dierenhandel te voeden explodeerde. Mensen uit de voornamelijk ontwikkelde landen vroegen om exotische vogels en hieronder kenmerkten de ara's zich prominent als meer geliefde soort om te bezitten.

Het stropen van papegaaien was net zo gemakkelijk als verwoestend. Handelaren kwamen in de dorpen op bezoek in Beni, op zoek naar mensen die interesse hadden om mee te doen aan de lucratieve en groeiende handel. De *paraba's* (papegaai) jagers, "*paraberos*" zoals ze genoemd werden, hadden de vaardigheid in het vinden van de beste plaatsen om hun vallen op te zetten om zodoende zoveel mogelijk aantallen vogels te vangen.

In de meeste gevallen hadden ze toestemming van de landeigenaren om de vogels te vangen. Maar niet alle inwoners stemden in dat deze indringers de kans kregen de natuurlijke rijkdom van hun land weg te halen. Sommige mensen begrepen niets van de handel of vertrouwden de buitenstaanders en wilden dus niet hieraan deelnemen.

De *paraberos*, die wisten waar de vogels waren, hadden toegang tot de landerijen met de bedoeling om zoveel mogelijk te vangen als ze konden. Door gebruikmaking van een lokvogel (meestal een wilde vogel of een huisdier) en een geïmproviseerd systeem van netten over takken van een boom, dreven ze de wilde papegaaien naar de val. De vogels die ze vingen werden dan, een voor een, naar beneden gehaald en in kratten gepropt. Uiteindelijk kwamen de handelaren, de echte profiteurs van deze acties, en laadden hun lege vliegtuigen met de angstige papegaaien.

Rond deze tijd begonnen de helden zich te roeren, zij waren degene die dachten dat niemand, waaronder zichzelf, eigenaar waren van de wilde dieren in Beni. Eén van de meest bekende onder hen is de Durán

familie, wiens standvastige toewijding heeft geholpen met het behouden van één subpopulatie van de blauwkeel ara.

De familie weigerden commissies van *paraberos* om toegang te krijgen tot hun land en maakte duidelijk dat de stropers die niet kregen. Intussen roofden deze jagers nesten, die gevonden werden op de omliggende landerijen, wat een onvermijdelijk effect had op de populaties van ara's in het hele gebied.

Toentertijd werd er speciaal gezocht naar blauwkeel ara's; zeer zeldzaam en een geliefd object voor veel mensen. Mensen wilden tien keer zoveel betalen voor een blauwkeel ara als voor een blauwgele ara.

De Durán familie, zoals vele anderen, verwelkomden de komst van beschermers met open armen. De bijeenkomst van beide kanten zou een belangrijke bijdrage zijn voor de onderzoekers – de familie kenden de vogels erg goed; wat ze aten en hoeveel kuikens ze grootbrachten.

Ze kenden tevens de vijanden van het gebied.

Wij, de onderzoekers, luisterden aandachtig en maakten aantekeningen. We leerden van de Duráns feiten over de ara's die ze van lang geleden kenden, kennis die van generatie op generatie was overgedragen.

Door gebruik te maken van deze waardevolle informatie begonnen we een intensieve studie over de blauwkeel ara's in het wild. We wisten dat het een andere soort ara was en dat ze in een uitgestrekt gebied leefden van de Boliviaanse Amazone, maar we wisten niets van hun populatiedichtheid –en ecologie. We wisten alleen dat hij bedreigd was.

De belangrijke informatie die de Duráns hadden over deze vogels hielp ons versneld acties te ondernemen om de bedreigingen die de soort onderging te verminderen. Het bood onderzoekers de mogelijkheid de kuikens aanvullend te voeren om hun overlevingskansen te vergroten en hun nesten te beschermen tegen bekende vijanden. De familie wist tevens waar nieuwe populaties vogels waren gelokaliseerd, zodat onderzoekers ze verder konden bestuderen.

Dankzij de beschermers en mensen zoals de Duráns wordt de blauwkeel ara nog steeds aan de hemel van Bolivia gezien. Gelukkig is er een geleidelijk herstel van een aantal wilde populaties, niet alleen van deze soort maar van papegaaien in het algemeen.

De mensen zien steeds meer papegaaien sinds er niet meer zoveel worden gevangen – een trend die door verscheidene mensen zijn waargenomen tijdens onze reizen voor veldwerkactiviteiten. En gelukkig voor de ara's hebben de handelaren ze niet helemaal uitgeroeid.

Tegenwoordig zijn de landerijen van de Durán familie een middelpunt van wildlife: waarbij een broedpopulatie van blauwkeel ara's van ca. 15 stuks elk jaar broeden, veel bedreigde soorten zoals de jaguar *Panthera onca*, manenwolf *Chrysocyon brachyurus*, reuzenmierener *Mayrmecophaga tridactyla* en de imposante kransarend *Harpyhaliaetus coronatus* dit hun thuis noemen.

Ze leven allemaal in dit rijke land, een duidelijk voorbeeld van mensen die samenleven met wildlife en werken voor het behoud van natuurlijke habitats en de soorten die er wonen.

Het werk van het project voor de blauwkeel ara is opgedragen aan alle families – vooral de Duráns – die vredig heeft geholpen deze speciale vogels te behouden en vele andere soorten van wilde dieren die in dit prachtige land van Beni leven.

Wij allemaal van het project willen onze diepste dank uitspreken aan hen voor hun voortdurende steun aan het team, dag na dag, zodat we onze projectdoelen kunnen halen. Deze families zijn ongetwijfeld de helden van het beschermingsverhaal van de blauwkeel ara.

Boogie en de “flessen” kaketoos

Update en foto's van Mehd Halaouate

Citaat: Het zijn beelden die men niet gemakkelijk vergeet – foto's die papegaaien tonen die in plastic waterflessen zijn gepropt, met weinig tot geen ruimte om adem te halen. Hoe kan iemand dat vergeten; hoe kan iemand met maar een *zweem* van medeleven dat vergeten?

De vogels, meer dan twee dozijn, werden gevangen uit de bossen op Aru Island, dat ligt tussen het vasteland van Papoea en Australië.

Ze werden gesmokkeld naar een veerboot in Ambon bedoeld voor de vogelmarkten in Jakarta.

Vier dagen lang werden ze verborgen in tassen zonder voedsel of water!

Er waren acht vogels over toen ze naar de dierentuin werden gebracht, maar één was niet te redden – en stierf een dag later.

De eerste keer toen ik deze papegaaien zag, was toen ze naar Maharani Zoo in Oost-Java, Indonesië werden overgebracht.

Het was een vreemde, emotionele ontmoeting: een tegenstrijdige mix van droefheid, te denken wat ze hadden moeten verduren en vreugde, dat tegen alles in ze het hadden overleefd. Maar overleven deden ze, omdat de World Parrot Trust meedeed aan het werven van fondsen en bewustzijn voor de vogels. Leden, donateurs en vrienden reageerden snel.

Weldra was het tijd om er weer naar toe te gaan en weer te controleren hoe het deze prachtige vogels verging. Het waren er nog steeds zeven, langzaam herstellende, waarvan er één tekenen van ziekte vertoonde. Deze vogel was niet bang voor mijn aanwezigheid; in feite leek het of hij mijn hulp verwachtte, zó tam was hij.

Onder de geredde kaketoos was een andere vogel, een edelpapegaai. De medewerkers van de dierentuin noemden hem Boogie en hij is de reden dat hij en de kaketoos werden gered. De smokkelaar, onbekend met de wetgeving in het land, stapte van de veerboot in een haven in Surabaya met de jonge papegaai op zijn schouder, in het volle zicht van de douane. Toen de politie hem arresteerde, kwamen er passagiers naar voren en vertelden hun over een paar tassen waaruit gillen en kreten kwamen.

De eerste keer dat ik Boogie zag in Maharani Zoo dacht ik niet dat hij het zou redden. Hij leek ondervoed en hij miste overal veren. Hij kroop in een hoekje, om contact te vermijden. De medewerkers brachten hem zijn gezondheid terug, door hem met een verscheidenheid aan voedsel te geven, therapeutische douches en beweging.

Boogie is nu heel actief en gezond en de overgebleven kaketoos herstellen langzaam van hun beproeving. Boogie fungeert als ambassadeur die de bezoekers van de dierentuin vertelt over de gevaren van de handel.

“It takes a village” – de vrijwilligers van het ARA-project

Artikel en foto's van Matt Kirchoff

Bo, pas afgestudeerd aan Vermont, vroeg zich waarschijnlijk af hoe hij aan het kortste eind had getrokken. Ik had hem stilletjes benaderd toen de stafvergadering gaande was. De vergadering was in het Spaans en ik dacht steun bij hem te vinden voor vertaling.

Ik was op bezoek bij het ARA-project in Costa Rica. Deze speciale site ligt op Punta Islita, een kleine stad, liggend aan een doodlopende weg aan de drogere kant van het land aan de Pacific.

Afgelegen, zonnig, prachtig...

Ik kon zien waarom vrijwilligers het hier leuk vonden. Ik was op zoek naar schaduwplek voor mijn hangmat. Mijn siësta aan strand mijmering duurde niet lang

De stafvergadering begon stipt om 8 uur. Niet aan het begin van een werkdag, let wel, maar nadat de medewerkers al 2 uur aan het werk waren geweest om fruit en groenten te snijden en etens –en waterbakken schoon te maken, de vogels te controleren en ontbijt aan de vogels te brengen. De papegaaienfamilie van Islita omvat 150 vogels, overwegend geelvleugel ara's *Ara macao*, gehuisvest in een tiental voliëres wijdverspreid over de parkachtige landerijen.

Misschien is de vergadering om 8 uur om praktische redenen. Het is zwaar om bij jezelf te denken, dat voor heel wat minder een geregelde stafvergadering wordt gehouden, wanneer de ara's hun ontbijt willen. Terwijl de vrijwilligers de keuken/vergaderkamer binnenkwamen, vroeg ik me af, waar zijn de stoelen? Ik ben naar heel wat vergaderingen geweest in mijn tijd en bij iedere vergadering stonden er stoelen. Niet deze. Dit was de Islita “staande” stafvergadering, bedoeld om de vaart erin te houden – levendig, efficiënt. Stel je voor!

De vergadering werd geleid door Celine, een kleine dierenarts van rond de 20 uit Frankrijk. Haar veterinaire vaardigheden dragen enorm bij aan de voortdurende testen op ziektes en parasieten, verbeteren van de diëten en het ontwikkelen van gezondheidsprotocollen om deze vogels gezond te houden. Behalve Celine en Bo waren ook Fabio, een medewerker uit de lokale bevolking; Mauricio, een bioloog uit Mexico en Alina en Julia, twee vrijwilligers uit Duitsland. Afwezig was directeur Dr. Sam Williams van het ARA-project, die een vertrekkende vrijwilligster, Sophie (Nederlandse) naar het busstation reed en een nieuwe vrijwilliger ophaalde. Tevens afwezig op deze zondagmorgenvergadering was de manager, Angharad, uit Australië, die haar vrije dag had (hoewel ze de toer die middag nog zou leiden). Dit waren mensen die uit alle delen van de wereld hier naartoe waren getrokken met maar één gemeenschappelijke wens – de papegaaien helpen.

Allemaal, behalve Fabio en ik, konden communiceren in 2 of 3 verschillende talen. De vergadering werd geleid in het Spaans. Als iemand moeite had met een woord, was er volop hulp. Hoewel deze vrijwilligers geen opleiding in het Spaans hadden, was dit zeker een bijkomend voordeel.

Celine liep rond en vroeg iedereen om een kort verslag van wat ze vanmorgen hadden gezien. Hoe zagen hun vogels eruit? Wat waren hun prioriteiten voor de dag? De verslagen van de vrijwilligers waren gevarieerd. Een kapot slot op volière 9B; een paar in volière 7 vertoonden broedgedrag (ja!); de desinfecterende oplossing in de voetbaden was te slap.

Iedereen had zijn taken voor de dag... nestboxen bouwen, volièrès schoonmaken, vogels voeren, trails bouwen. Het was een goed samenwerkend team die de prioriteiten wisten te stellen en er was geen gebrek aan werk. De vrijwilligers hielden hun ogen open voor problemen en droegen dingen aan die de aandacht verdienden; Celine krabbelde dit op een white board. Als iemand eerder klaar was met zijn werk, konden ze op het board kijken en het van de lijst schrappen.

Ik vroeg me af, hoe voelden de vrijwilligers zich “écht” bij het project? Buiten werktijd, benaderde ik ze persoonlijk voor hun oprechte mening over wat ze leuk, of niet leuk, vonden over hun ervaring. Ik merkte dat ze het allemaal waardevol vonden om een bijdrage te leveren die er toe deed. Niemand vond het leuk om “druk werk” te doen, maar nog erger, geen werk te hebben.

De twee vrijwilligers uit Duitsland waren al lange tijd vrijwilligers. Dit was hun 4^e project waar ze werkten en ze waardeerde het uitstekend. Ze vonden de samenwerkende aspecten, de opleiding die ze kregen en het gevoel een verschil te maken. En ze vonden de mensen leuk waarmee ze omgingen en ermee te werken. Deze groep waardeerde elkaars gezelschap.

Later die dag trok ik op met een groep toeristen die Angharad rondleidde. Ze hingen aan haar lippen, wat niet verwonderlijk was. Waarbij ze haar kennis op een bijzondere manier bracht. Ze had ook uitstraling en een vrolijke lach, wat haar gemakkelijk aanspreekbaar maakte.

Ze legde het doel van het ARA-project uit aan de bezoekers. Hoewel sommige van de broedende vogels gered waren, was dit geen opvangcentrum. Het was beschermingswerk, vertelde ze, met als doel de herintroductie van wilde populaties over heel Costa Rica –voor herstel van populaties die zwaar te lijden hadden gehad van verlies van habitat en jaren van uitbuiting voor de dierenhandel.

Terwijl we de stoffige weg opliepen naar het bezoekerscentrum/keuken/woonkwartieren, werden we opgehouden door de aankomst van een tiental schitterende geelvleugel ara's die naar de feeders in een hoge boom vlogen naast de weg. De vogels begonnen te kwetteren en capriolen te maken rond het platform, op zoek naar hun favoriete voedsel. Hun al levendige kleuren werden prachtig uitgelicht in het zonlicht.

De sterren van de toer waren aangekomen, waarbij ze een gepast draai aan de toer gaven. De mensen waren met ontzag vervuld en de volgende 15 minuten klikten en snorden de camera's. Dan als Angharad haar praatje afrondt en de toerbusjes ongeduldig wachtten om de gasten naar hun hotel terug te brengen, waren er twee of drie die duidelijk niet van plan waren te vertrekken. Ze wilden weten wat ze nog meer konden doen bovenop een donatie in de pot op de tafel, of het kopen van een T-shirt en kunstwerk.

Een ingenieur uit de UK gaf Angharad zijn visitekaartje, waarbij hij zei dat als het project technische hulp nodig had – bouwwerken, sanitaire systemen – contact met hem op te nemen. Dan zou hij gratis bouwplannen tekenen. Angharad nam het aanbod in dank aan. Dit was niet nieuw voor haar. Het typeerde de schenkingsdrang niet alleen onder de toeristen, maar ook van de mensen waar ze mee werkte en woonde.

Toen Angharad de lokale kunstwerken inpakte en alle tentoongestelde artikelen, stopte ik stilletjes een donatie in de pot. Gebaseerd op wat ik de laatste paar dagen had gezien, de mensen die ik had ontmoet en de buitengewone ara's, kon ik me geen betere investering bedenken.

© Vertalingen Ria Vonk